

**Lokalne inicjatywy
na rzecz tolerancji w Polsce**

na podstawie monitoringu prasy
w okresie maj **2010** - luty **2011**

zeszyt 2

Opracowanie graficzne

Michał Braniewski

Opracowanie raportu

Adam Kwiecień, Przemysław Wiszniewski

Redakcja językowa

Marek Gumkowski

Anna Kwiecień

Projekt jest realizowany dzięki wsparciu udzielonemu przez Trust for Civil Society w Europie Środkowej i Wschodniej oraz Fundację im. Stefana Batorego.

Trust for Civil Society
in Central and Eastern Europe

Lokalne inicjatywy na rzecz tolerancji w Polsce

na podstawie monitoringu prasy

w okresie maj **2010** - luty **2011**

Warszawa, kwiecień **2011**

Stowarzyszenie przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii

Spis treści

Wprowadzenie - 5

Maj 2010 - 7

Czerwiec 2010 - 8

Lipiec 2010 - 9

Sierpień 2010 - 11

Wrzesień 2010 - 14

Październik 2010 - 17

Listopad 2010 - 20

Grudzień 2010 - 22

Styczeń 2011 - 25

Luty 2011 - 30

Wprowadzenie

Niniejszy zeszyt stanowi uzupełnienie zeszytu nr 1 pt. „Nietolerancja w Polsce”. Prowadzony przez nas monitoring prasy i wydarzeń dostarcza bowiem również, co stwierdzamy z zadowoleniem, informacji o wielu lokalnie podejmowanych inicjatywach na rzecz tolerancji i przeciwdziałania aktom nietolerancji. Te inicjatywy staramy się wspierać, kierując do ich autorów listy. Wyrażamy w nich uznanie dla podejmowanych działań i podkreślamy ogromne znaczenie społeczne, edukacyjne i wychowawcze upowszechniania idei różnorodności kulturowej i dialogu z mniejszościami narodowymi oraz tolerancji dla wszelkich inności - kulturowych, rasowych, religijnych, seksualnych. Adresaci listów to różnego szczebla urzędnicy władz lokalnych, ale też bardzo często nauczyciele i społecznicy. Wszystkie te działania opisujemy także na naszej stronie internetowej www.otwarta.org. W zeszycie tym odnotowujemy również teksty i wystąpienia poruszające tematy i realizujące idee oraz cele, z którymi utożsamia się Stowarzyszenie „Otwarta Rzeczpospolita”.

Maj 2010

1. Białystok

Młodzież z Zespołu Szkół Elektrycznych w Białymstoku posprzątała żydowską nekropolię - wypowiedź Lucy Lisowskiej, przedstawicielki warszawskiej Gminy Żydowskiej na Białostocczyźnie („Kurier Poranny”, 05.05.2010).

2. Katowice

Na zaproszenie Międzynarodowego Instytutu Dialogu i Tolerancji im. Jana Karskiego do Morska pod Zawierciem przyjechali przedstawiciele organizacji młodzieżowych z 14 krajów: Azerbejdżanu, Armenii, Belgii, Gruzji, Hiszpanii, Izraela, Kosowa, Łotwy, Mołdawii, Rumunii, Serbii, Turcji, Ukrainy i Włoch. Celem zlotu jest przełamanie wzajemnych stereotypów i uprzedzeń (Katowice.gazeta.pl, 05.05.2010).

3. Mauthausen

„Zachowajcie czujność wobec drapieżnych, rasistowskich ideologii” - ponad 10 tys. osób uczestniczyło w obchodach 65. Rocznicy wyzwolenia obozów koncentracyjnych Mauthausen - Gusen (gazeta.pl, 09.05.2010).

4. Warszawa

Ambasador Izraela w Polsce Zvi Rav-Nerem podziękował polskiemu ministrowi sprawiedliwości Krzysztofowi Kwiatkowskiemu za odzyskanie skradzionej tablicy „Arbeit macht frei” („Gazeta Wyborcza” Kraków, 11.05.2010).

5. Białystok

„IV Dni Kultury Muzułmańskiej na terenie Domu Kultury Muzułmańskiej w Białymstoku” - pokaz multimedialny o Turcji, warsztaty kulinarne, itp. zorganizowane przez muftiego RP Tomasza Miśkiewicza i Najwyższe Kolegium Muzułmańskiego Zw. Religijnego w RP (Białystok.gazeta.pl, 23.05.2010).

6. Warszawa

„Z GPS-em w historię żydowskiej Warszawy”: nieistniejące dziś już miejsca będą wyznaczone na nowo z dokładnością do kilku metrów, dzięki czemu powstanie unikalna mapa dawnej Warszawy - nowy projekt Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Warszawie, który znajdziemy na <http://www.varshe.pl> („Rzeczpospolita”, 25.05.2010).

7. Zgierz

„Policjanci ze Zgierza przechodzą antydyskryminacyjny kurs na temat homoseksualizmu, którego celem jest otwartość wobec ofiar” (gazeta.pl, 26.05.2010).

8. Białystok

Wykład Rafała Betlejewskiego „Tęsknię za Tobą, Żydzie! Wychodzenie z ignorancji - refleksja nad kolektywną świadomością Polaków” w Centrum im. Zamenhofa (gazeta.pl, 26.05.2010; „Gazeta Wyborcza” Białystok, 27/28.05.2010).

9. Białystok

Akcja fotograficzna Rafała Betlejewskiego „Tęsknię za Tobą, Żydzie!” („Gazeta Wyborcza” Białystok, 31.05.2010).

10. Wałbrzych

Walka ze stereotypem Cygana - powołanie Sylwii Maroń na stanowisko pełnomocnika prezydenta miasta ds. Romów (Wroclaw.gazeta.pl, 31.05.2010).

11. Lublin

Uczniowie z Polski, Słowacji, Turcji, Hiszpanii, Bułgarii i Rumunii pracują nad wspólnym projektem „Życ w zgodzie. Razem przeciwko przemocy i konfliktom”. Lubelskim partnerem projektu jest prywatne Gimnazjum i Liceum im. Ignacego Paderewskiego. (Lublin.gazeta.pl, 31.05.2010).

Czerwiec 2010

1. Żory

„Zadbaj o zabytki” - uczniowie szkół podstawowych zaopiekowali się cmentarzem żydowskim w ramach programu „Ślady przeszłości - uczniowie adoptują zabytki” („Polska Dziennik Zachodni” Żory, 04.06.2010).

2. Białystok

„Detektywi na kirkucie” - reportaż Emilii Romaniuk o gimnazjalistach uczestniczących w projekcie „Uwiecznić Atlantyde”, realizowanym w ramach programu Fundacji Uniwersytetu w Białymstoku „Młodzież w działaniu” („Gazeta Wyborcza” Białystok, 07.06.2010).

3. Szczebrzeszyn

„Miasteczko trzech kultur” - o renowacji, za sprawą Unii Europejskiej, szczebrzeszyńskiej synagogi („Tygodnik Zamojski”, 02.06.2010) „Szczebrzeszyn - miasto z pomnikiem chrząszcza” - „Jedną z tragedii było wymordowanie przez hitlerowców niemal całej żydowskiej społeczności miasteczka, która przed wojną stanowiła niemal połowę mieszkańców” („Echo Dnia Radomskie”, 10.06.2010).

4. Warszawa

„Afropolak na razie brzmi dziwnie” - w rubryce „Rozmowa na piątek”: „Co piąty

Polak twierdzi, że słowo «Murzyn» obraża. Wielu, choć zdaje sobie z tego sprawę, nadal tego określenia używa” - mówi Dominika Cieślukowska, psycholożka międzykulturowa („Gazeta Stołeczna”, 11.06.2010).

5. Katowice

„W Katowicach też tęsknią za Żydami” - relacja z akcji Rafała Betlejewskiego na targowisku katowickim, które zastąpiło zburzoną w czasie wojny Synagogę Wielką („Polska Dziennik Zachodni”, 12.06.2010).

6. Lublin

„Kirkut czeka na wsparcie finansowe” - apel Fundacji „Chrońmy cmentarze żydowskie w Lublinie” („Gazeta Wyborcza” Lublin, 12.06.2010).

7. Starowola

„Koniec profanacji cmentarza” - kiedy zdemastowany kirkut w Starowoli zostanie zabezpieczony? („Tygodnik Siedlecki”, 13.06.2010).

8. Szczecin

„Tęsknię za Tobą, Żydzie!”, „Pamiętaj o niebuszewskich Żydach”, „Niemiejskie miasto” - o akcji Rafała Betlejewskiego: wspólnym zdjęciu szczecinian sympatyzujących z akcją przed Dworcem w Niebuszewie „Gazeta Wyborcza Na Pomorzu”, 11 - 12.06.2010, „Kurier Szczeciński”, 14.06.2010).

9. Białystok

„Worki na cmentarzu” - interwencja w sprawie sprzątnięcia kirkutu („Gazeta Wyborcza” Białystok, 15.06.2010).

10. Sanok

„Naprawiają ogrodzenie, ustawiają macewy” - 12 amerykańskich studentów z Dartmouth College porządkuje cmentarz w Sanoku („Nowy Brzozów”, 23.06.2010).

11. Kłodzko

„Skazani na cmentarz” - więźniowie z Zakładu Karnego w Kłodzku będą porządkować żydowski cmentarz („Polska Gazeta Wrocławska - Panorama Wałbrzyska”, 29.06.2010).

Lipiec 2010

1. Tarnogóra

„Cmentarz w rękach powiatu” - tarnogórski cmentarz żydowski i dawny dom przedpogrzebowy przy ul. Gliwickiej są już własnością powiatu tarnogórskiego. W tym miejscu ma powstać centrum dialogu wielokulturowego („Gwarek”, 06.07.2010).

2. Jawor

„Nekropolie toną w śmieciach” - gminy żydowskie szukają pomocy w ratowaniu cmentarzy na Dolnym Śląsku („Polska Gazeta Wrocławska” Dolny Śląsk, 07.07.2010).

3. Warszawa

„Zalew listów w sprawie EuroPride. Tym razem poparcia” - reakcja na protesty w sprawie EuroPride, które ostatnio zalały ratusz. Teraz Polacy i obcokrajowcy ślą do Hanny Gronkiewicz-Waltz listy poparcia dla parady (Warszawa.gazeta.pl, 09.07.2010).

4. Zawady

„Splonie stodoła. Żydzi podzieleni”, „Wielka draka o płonąca stodołę”, „Wielka afera o stodołę”, „Wielka awantura o spalenie stodoły”, „Rytualne spalenie” - Rafał Betlejewski w ramach projektu „Tęsknię za Tobą, Żydzie!” spalił stodołę w rocznicę mordu w Jedwabnem; w stodole spłonęły kartki ze złymi życzeniami pod adresem Żydów („Gazeta Wyborcza”, 09.07.2010, „Polska Głos Wielkopolski”, „Polska Dziennik Łódzki”, 12.07.2010; „Gazeta Wyborcza”, 13.07.2010).

5. Warszawa

„Zaczyna się Tydzień Dumy przed paradą EuroPride” - w Nowym Wspaniałym Świecie zaczyna się Pride Week, czyli Tydzień Dumy, poprzedzający paradę, która przejdzie ulicami Warszawy 17 lipca (Warszawa.gazeta.pl, 09.07.2010).

6. Majdanek

„Międzynarodowe warsztaty o Holocauście na Majdanku” - udział w nich wezmą młodzi ludzie z Polski, Niemiec, Ukrainy i Izraela; tytuł warsztatów: „Młodzi dla Pamięci. Shoah i jego upamiętnienie w perspektywie międzynarodowej”. Warsztaty organizuje Stowarzyszenie Studnia Pamięci wraz z Państwowym Muzeum na Majdanku oraz Ośrodkiem Brama Grodzka - Teatr NN (Lublin.gazeta.pl, 12.07.2010; „Gazeta Wyborcza” Lublin, 13.07.2010).

7. Wrocław

„Porozumienie na murze, czyli sztuka nie musi dzielić” - kilkudziesięciu artystów z Polski, Niemiec i Stanów Zjednoczonych przez tydzień malowało we Wrocławiu murale promujące tolerancję i międzykulturowy dialog. Choć zanosilo się na skandal, to promowane hasła udało się wprowadzić w obieg (Wroclaw.gazeta.pl, 18.07.2010).

8. Radom

„Więźniowie odnawiają cmentarz żydowski” - w ramach projektu „Tikkun - Naprawa” osadzeni z aresztu na Koziej Górze od początku czerwca odnawiają kirkut przy ul. Towarowej; budują pomnik lapidarium, karczują krzewy, wrywają chwasty, sprzątają. Areszt chce się opiekować cmentarzem również po zakończeniu remontu („Gazeta Wyborcza” Radom, 21.07.2010).

9. Tarnowskie Góry

„Sprawy naszego powiatu: cmentarz żydowski” - Gmina Żydowska przekazała powiatowi w formie darowizny kirkut w Tarnowskich Górach („Gwarek”, 27.07.2010).

Sierpień 2010

1. Kostrzyń nad Odrą

„Przystanek Woodstock, czyli nie tylko muzyka” - kilkaset tysięcy ludzi przez trzy dni bawiło się na XVI Przystanku Woodstock. Tym razem z uczestnikami festiwalu spotkali się m.in. przewodniczący Parlamentu Europejskiego Jerzy Buzek i aktor Marek Kondrat („Dziennik Wschodni”, 02.08.2010).

2. Oświęcim

„Auschwitz. Międzynarodowy Dzień Pamięci o Zagładzie Romów” - w uroczystościach na terenie Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau wzięli udział przedstawiciele społeczności romskiej z całej Europy (krakowski „Dziennik Polski”, 03.08.2010).

3. Czeladź

„Przyjechali, bo pamiętają o historii” - delegacja z Izraela odwiedza zagłębiowskie miasta. „Wczoraj na cmentarzu żydowskim rozpoczęła się wizyta delegacji Światowego Związku Żydów Zagłębia. Przyjechali tu, by uczcić 67. rocznicę likwidacji getta w Będzinie i Sosnowcu” („Polska Dziennik Zachodni”, 03.08.2010).

4. Biłgoraj

„Szalom, Biłgoraj!” - obywatele Izraela przyjechali do Biłgoraja; do domów własnych, ale też swoich ojców i dziadków („Tygodnik Zamojski”, 04.08.2010).

5. Legnica

„Uliczni artyści pomalują legnicki teatr żydowski” - były Teatr Żydowski im. Gersona Dua na Nowym Świecie to chylący się ku ruinie jeden z najpiękniejszych legnickich budynków. Jacek Głomb, dyrektor Teatru im. Modrzejewskiej, marzy, aby powstał w nim Ośrodek Nowy Świat („Polska Gazeta Wrocławska” Dolny Śląsk, 05.08.2010).

6. Białystok

„Goście z Europy odnawiają napisy na macewach” - wizytę zorganizowało Centrum Edukacji Obywatelskiej Polska - Izrael wspólnie z niemiecką Fundacją ASF, czyli Akcja dla Pokuty i Pokoju („Kurier Poranny”, 11.08.2010).

7. Rzeszów

„Antysemityzm nie taki groźny?” - prokuratura rozważa zmianę na łagodniejsze zarzutów wobec kiboli, którzy podczas majowych piłkarskich derbów Rzeszowa wywiesili antysemickie transparenty („Gazeta Wyborcza”, „Gazeta Wyborcza Rzeszów”, Rzeszow.gazeta.pl, 11.08.2010).

8. Starogard Gdański

„Trzeba dbać o pomniki” - w lesie szpęgawskim hitlerowcy wymordowali 7 tys. mieszkańców Starogardu Gdańskiego i okolic, Polaków i Żydów, których pogrzebano w 39 masowych mogiłach („Polska Dziennik Bałtycki - Dziennik Kociewski”, 12.08.2010).

9. Białystok

67. rocznica powstania w getcie białostockim: „Kto ja jestem? Białostockie zapomnienia i powroty” - artykuł Radosława Poczykowskiego. Pisz on: „Rozmawiając z tymi ludźmi, domykam swoją opowieść o moim mieście, o moim kraju i moim narodzie. Bo Polska bez Żydów, jej kultura, przestrzeń jej miast i miasteczek stała się po wojnie uboższa, pozbawiona życia, kolorów, korzeni. Naszym obowiązkiem jest podtrzymywać pamięć o tej społeczności i o Zagładzie, która nigdy, nigdzie i wobec nikogo, bez względu na kolor skóry, religię czy narodowość, nie powinna się powtórzyć” („Gazeta Wyborcza” Białystok, 16.08.2010).

10. Tomaszów

„Uczniowie poznają bliżej kulturę żydowską” - uczniowie z tomaszowskich gimnazjów od września będą mogli zgłębiać kulturę i historię żydowską; zajęcia sfinansowane przez Urząd Miasta Tomaszowa organizuje Fundacja Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego („Polska Dziennik Łódzki” Skierniewice, 17.08.2010).

11. Częstochowa

„Sprzątały żydowskie groby” - grupa młodzieży z Izraela wraz z trójką młodych Polaków sprzątała nagrobki na częstochowskim kirkucie („Gazeta Wyborcza” Częstochowa, Czestochowa.gazeta.pl, 17.08.2010).

12. Lublin

„Co uratujemy z innych kultur” - Fundacja „Chrońmy Cmentarze Żydowskie w Lu-

blinie” ma plany zorganizowania na cmentarzu żydowskim przy ul. Walecznych zajęć dla uczniów; poszukuje też pieniędzy z UE na remont kirkutu na Kalinowszczyźnie („Dziennik Wschodni”, 18.08.2010).

13. Jedwabne

„Znają historię. Dlatego właśnie tu są” - młodzież z Polski, Izraela, Niemiec, Anglii i Rosji posprzątała cmentarz żydowski sąsiadujący z pomnikiem, który upamiętnia mord ok. 340 Żydów 10 lipca 1941 r. w Jedwabnem („Gazeta Współczesna Łomżyńska”, 18.08.2010).

14. Warszawa

„Falenica: okruchy pamięci i rocznica likwidacji getta” - rozmowa z Ewą Jaskólską, dyr. KINOkawiarni Stacja Falenica, w której odbędzie się pokaz filmu „Po-Lin. Okruchy pamięci” w reż. Jolanty Dylewskiej („Rzeczpospolita”, 19.08.2010).

15. Białystok

„Cmentarz pojednania” - reportaż Anety Boruch na temat akcji sprzątnięcia cmentarza żydowskiego zorganizowanej przez Centrum Edukacji Obywatelskiej Polska-Izrael wspólnie z niemiecką Fundacją ASF (Akcja dla Pokuty i Pokoju), w której biorą udział młodzi Polacy, Izraelczycy i Niemcy („Kurier Poranny”, 19/20.08.2010).

16. Kraj

„KRRiT zarządziła monitoring Radia Maryja” - dyrektor rozgłośni o. Tadeusz Rydzyk w ciągu 7 dni ma dostarczyć do Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji nagrania programu od 9 do 15 sierpnia (PAP, gazeta.pl, 25.08.2010).

17. Kłodzko

„Więźniowie będą odnawiać cmentarz” - osadzeni w zakładzie karnym w Kłodzku będą porządkować żydowski cmentarz („Polska Gazeta Wrocławska” 27.08.2010).

18. Kielce

„Dawid uczy tolerancji” - dziennik żydowskiego chłopca, ofiary Holocaustu, dostaną wszyscy świętokrzyscy gimnazjaliści. „Świat ma Annę Frank, a my Dawida Rubinowicza” - mówi Gołda Tencer, dyrektorka Fundacji Shalom („Gazeta Wyborcza”, 28.08.2010).

19. Ciechanowiec

„Wpierw okna i wnętrza - dziś powinien ruszyć pierwszy etap remontu” - plany, by do gmachu synagogi przenieść siedzibę ośrodka kultury, istnieją od dawna. Dzięki pozyskanym pieniądзом COKiS jest o krok bliżej do zmiany siedziby („Gazeta Współczesna Łomżyńska”, 30.08.2010).

Wrzesień 2010

1. Zielona Góra

„Wróciła pamiątkowa płyta” - poświęcona więźniarkom filii obozu Gross Rosen płyta wczoraj wróciła na poczesne miejsce. Przed rokiem, kiedy leżała wśród gruzu, wypatrzyli ją nasi czytelnicy („Gazeta Lubuska”, 02.09.2010).

2. Krynki Podlaskie

Stowarzyszenie „Drumla” dostało nagrodę za odnowienie synagogi - ambasador Izraela docenił działalność stowarzyszenia, którego głównym celem jest odkrywanie wielokulturowego dziedzictwa naszego kraju („Gazeta Współczesna”, 02.09.2010).

3. Katowice

„Patron katowickiej synagogi” - bezimienna dotąd sala modlitw w jedynej katowickiej synagodze ma patrona! Wczoraj tutejsza gmina żydowska nadała jej imię Haskala Beslera, zmarłego w Nowym Jorku polsko-amerykańskiego rabina, który urodził się i wychował w Katowicach („Polska Dziennik Zachodni”, 02.09.2010).

4. Tykocin

„Król w Tykocinie” - esej historyczny Józefa Maroszka, profesora Uniwersytetu w Białymstoku o Zygmuncie III Wazie, m.in. o jego związkach z tykocińską społecznością żydowską („Kurier Poranny”, 03.09.2010).

5. Warszawa

„Poczuj atmosferę Próżnej” - w sobotę finał siódmej edycji Festiwalu Kultury Żydowskiej „Warszawa Singera”. W imprezie, która tradycyjnie odbywa się na ulicy Próżnej i w jej okolicach, weźmie udział ponad 500 wykonawców („Metro”, 03.09.2010).

6. Będzin

Rozpoczęły się prace konserwatorskie w synagodze Mizrachi. Miasto przeznaczyło na prace ponad 85 tys. zł, a konserwator ponad 37 tys. zł. („Polska Dziennik Zachodni” Będzin, 03.09.2010).

7. Warszawa

Na praskich ulicach, Brzeskiej i Żąbkowskiej, po raz kolejny odbyła się masowa wieloetniczna impreza miejska KULmixTURA. W stworzenie tego wielokulturowego miasteczka zaangażowały się rzesze artystów (Warszawa.gazeta.pl, 05.09.2010).

8. Kielce/Bodzentyn

Lekcja Tolerancji - „Na Dni Dawida Rubinowicza wielu mieszkańców Bodzentyna czeka cały rok. Przyjeżdża też sporo osób z kraju i zagranicy” - mówi aktorka i re-

żyserka Dorota Anyż, współorganizatorka imprezy. „Chcemy uczyć tolerancji i pokazywać historie Żydów, którzy przed II wojną światową mieszkali w Bodzentynie” („Gazeta Wyborcza” Kielce, 06.09.2010).

9. Warszawa

„Otwarcie pierwszej koszernej restauracji Shlomo’s na ul. Bagno 3” - oficjalnym opiekunem tego miejsca jest rabin Szalom Ber Stambler („Gazeta Stołeczna”, 07.09.2010).

10. Warszawa

„Na cmentarzu żydowskim otwarto odrestaurowaną aleję; jej fundatorami są niezjący już Maria i Kazimierz Brandysowie” („Gazeta Stołeczna”, 07.09.2010).

11. Gdańsk

„Rozpoczęły się obchody święta Rosz Haszana.” Święto jest upamiętnieniem stworzenia świata, przypomnieniem o Bożym Sądzie i początkiem dziesięciu dni pokuty („Polska Dziennik Bałtycki”, 08.09.2010).

12. Olkusz

„Odkrywanie starych macew” - rozpoczęły się prace porządkowe na olkuskim starym cmentarzu żydowskim przy ul. Kolorowej” („Dziennik Polski”, 08.09.2010).

13. Łódź

„W ramach uroczystości związanych z rozpoczynającym się nowym rokiem żydowskim, Rosz Haszana, w parku helenowskim członkowie społeczności żydowskiej Łodzi odprawili taszlich - obrzęd, który symbolizuje oczyszczenie się od grzechów” („Gazeta Wyborcza” Łódź, 09.09.2010).

14. Wrocław

„Co się stało z naszą klasą?” - przyjechali z USA, Izraela, Danii, ze Szwecji, z Niemiec i Australii. Dla wielu z nich to pierwsza wizyta w naszym mieście od 42 lat. Większość wyjechała stąd w 1968 roku, trzy lata po egzaminie dojrzałości. Wczoraj uczniowie dawnego VII LO im. Szaloma Alejchema spotkali się we Wrocławiu” („Gazeta Wyborcza” Wrocław, 09.09.2010).

15. Chełm

„Co nam po nich zostało? Muzealnicy chcą wskrzesić pamięć o żydowskich mieszkańcach miasta” - w międzywojennym Chełmie niemal połowę mieszkańców stanowili Żydzi. Tymczasem, kiedy przyszło do przygotowywania poświęconej im wystawy, okazało się, że poza kamienicami i synagogą niemal nic więcej się po nich nie zachowało („Dziennik Wschodni”, 09.09.2010).

16. Białystok

„Jak w kabarecie” - artykuł historyczny Andrzeja Lechowskiego, dyrektora Muzeum Podlaskiego w Białymstoku, o żydowskim Teatrze Miniatur Gilarino i jego losach w latach 30. („Kurier Poranny”, 10.09.2010).

17. Zielona Góra

„Winobranie w Starocinach” - Piotr Boryk, kolekcjoner staroci z Zielonej Góry, prezentuje wyroby starej żydowskiej manufaktury („Gazeta Lubuska”, 10.09.2010).

18. Białystok

W marszu pod hasłem „Nigdy Więcej”, upamiętniającym zamordowanych przez hitlerowców, uczestniczyło 8 tys. osób („Kurier Poranny”, 10.09.2010).

19. Wrocław

„Młodzi polscy i niemieccy uczniowie od 18 lat wspólnie sprzątają cmentarz żydowski” - nie chcą jątrzyć starych spraw, a zrobić coś sensownego (Wrocław, gazeta.pl, 13.09.2010).

20. Lublin

Konferencja o mniejszościach narodowych i etnicznych na UMCS organizowana przez Towarzystwo Ukraińskie (Lublin gazeta.pl, 17.09.2010).

21. Olkusz

„Posprząтали żydowskie kirkuty” - grupa więźniów zakładu karnego w Trzebini porządkuje cmentarze żydowskie w Olkuszu („Polska Gazeta Krakowska” Małopolska Zachodnia, 18.09.2010).

22. Limanowa

„Koło Limanowej zbudują świetlicę dla Romów” - Caritas kupił działkę we wsi Koszary koło Limanowej, na której zamierza postawić świetlicę integracyjną dla Romów. „To pomoże zakończyć spór o powstanie takiego budynku w okolicy” - komentuje ks. Stanisław Opocki, krajowy duszpasterz Romów (Kraków, gazeta.pl, 21.09.2010).

23. Gorzów Wlkp.

„Więźniowie posprzątają żydowski cmentarz w ramach ogólnopolskiego programu „Tikkun”. Program ma służyć zachowaniu dziedzictwa żydowskiego (Gazeta Lubuska”, 22.09.2010).

24. Częstochowa

„Imienna tablica na cmentarzu 2 tys. ofiar z getta” - Lida Gelbart, jedyna z 2 tys. zamordowanych Żydów z częstochowskiego getta, pochowanych na cmentarzu

przy ul. Kawiej, ma tam imienną tablicę i nagrobek („Polska Dziennik Zachodni”, 23.09.2010).

25. Żarki

„Odnawiciel historii” - Wojciech Mszycza za stypendium konserwował nagrobki na żareckim kirkucie i katolickim cmentarzu. Teraz stworzył przy kirkucie miejsce pamięci („Polska Dziennik Zachodni” Myszków, 24.09.2010).

26. Żarki

Na Starym Rynku odbył się Festiwal Kultury Polsko - Żydowskiej Misz Masz - przyciągnął zarówno dorosłych, jak i dzieci („Polska Dziennik Zachodni” Myszków, 24.09.2010).

27. Warszawa

W ramach akcji „Wykopać Rasizm ze Stadionów” zorganizowano turniej piłki nożnej - Puchar Narodów Warszawy. W tej nietypowej lidze grają kobiety, Afgańczycy, Wietnamczycy, Polacy i Afrykanie (Warszawa, gazeta.pl, 25.09.2010).

28. Radom

„Cygański świat przyciągnął tłumy radomian” - występy romskich zespołów, taneczki w pięknych kolorowych sukniach, zabawa przy ognisku i degustacja potraw: w niedzielne popołudnie przy ul. Kozienickiej 70 rozpoczął się drugi Festiwal Kultury Romskiej (Radom.gazeta.pl, 26.09.2010).

29. Olsztyn

„Odbyły się VI Dni Kultury Żydowskiej” - organizatorzy pragną pokazać, jak wyglądało życie Żydów w Prusach Wschodnich (Olsztyn gazeta, pl, 26.09.2010).

30. Katowice

„Rabin Stambler w mobilnym szałasie uczył tolerancji katowicką młodzież licealną z okazji święta Sukot” („Polska Dziennik Zachodni”, 28.09.2010).

31. Olsztyn

„Budowlanka” sprząta żydowską nekropolię w Olsztynie” - porządki na cmentarzu żydowskim to element przygotowań do zaczynających się w czwartek Dni Kultury Żydowskiej w Olsztynie (Olsztyn, gazeta.pl, 28.09.2010).

Październik 2010

1. Warszawa/Jerozolima

„Gross oceni Polaków” - Yad Vashem organizuje konferencję na temat losów Żydów po Zagładzie. Gościem będzie m.in. Jan Tomasz Gross, autor kontro-

wersyjnych książek dotyczących relacji polsko-żydowskich („Życie Warszawy”, 01.10.2010).

2. Cieszyn

„Cmentarzom na ratunek. Los żydowskich macew nie jest im obojętny” - oba cieszyńskie cmentarze żydowskie od wielu lat swoim wyglądem kołają w oczy mieszkańców i przyjezdnych. Okazuje się, że ich porządkowanie wcale nie jest łatwe. Pojawiła się jednak szansa na to, że ważny cieszyński zabytek wkrótce zmieni swoje oblicze („Głos Ziemi Cieszyńskiej”, 01.10.2001).

3. Rzeszów

„Skazani porządkowali bieszczadzkie kirkuty” - więźniowie z Zakładu Karnego w Łupkowie i Moszczańcu uporządkowali bieszczadzkie kirkuty w Dukli i Woli Michowej („Gazeta Wyborcza” Rzeszów, 05.01.2010).

4. Warszawa/Kraków

„Upiory z Jedwabnego wracają za sprawą Nike” - wydanie książkowe sztuki „Nasza klasa” zdobyło prestiżową statuetkę. Relacje żydowskie w sztuce Słobodzianka („Polska Gazeta Krakowska”, 10.05.2010).

5. Warszawa

„Marek Edelman: wspomnienie” - „Niezlomny lekarz o ciętym języku, ale o jakże mądrej duszy”: 2 października mija pierwsza rocznica śmierci człowieka niezłomnego w działaniu, wybitnego lekarza, który ratując życie, zaglądał w ludzką duszę i ścigał się z Panem Bogiem („Gazeta Stołeczna”, 10.07.2010).

6. Warszawa

„Ulice dla Sacharowa i Matki Teresy” - wśród patronów warszawskich ulic pojawią się dwa ważne nazwiska z zagranicy. Zespół Nazewnictwa Miejskiego zdecydował też, które fragmenty nowych tras ekspresowych poświęcić płk. Ryszardowi Kuklińskiemu i Janowi Karaskiemu („Gazeta Stołeczna”, 10.07.2010).

7. Warszawa

„Pamięci Marka Edelmana” - w Teatrze Polskim w poniedziałek 11 października o godz. 17:45 odbyła się debata „«Zło może urosnąć», czyli jak i dlaczego reagować, kiedy słyszymy mowę nienawiści”. Pierwsza z cyklu publicznych debat Stowarzyszenia „Otwarta Rzeczpospolita” i Teatru Polskiego dedykowana jest pamięci Marka Edelmana w pierwszą rocznicę jego śmierci. Paneliści: Agnieszka Graff, Jarosław Gugała, Agnieszka Holland, Paweł Huelle; moderator: Krystyna Zowczak-Jastrzębska („Gazeta Stołeczna” Co jest grane, 10.08.2010).

8. Warszawa

„Przeciw nienawiści” - wywiad Wojciecha Karpieszuka z Paulą Sawicką. „Masz dość obrażania i dyskryminacji w języku publicznym? Oburza cię bezkarność mówiących? Przyjdź na debatę Otwartej Rzeczypospolitej i Teatru Polskiego o mowie nienawiści” („Gazeta Stołeczna”, 10.08.2010).

9. Przysucha

„Pomnik na żydowskim cmentarzu gotowy. Uroczyste odsłonięcie za miesiąc” - Fundacja Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego szykuje się do kolejnego projektu: rewitalizacji XVIII-wiecznej synagogi w Przysusze (Radom, gazeta.pl, 10.08.2010).

10. Radom

„Pomnik na żydowskim cmentarzu gotowy” - cmentarz żydowski w Radomiu pochodzi z 1831 roku. Renowacją zajęła się Fundacja Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego. W planach - kolejny obiekt - XVIII wieczna synagoga w Przysusze („Gazeta Wyborcza” Radom, 10.09.2010).

11. Nowy Sącz

„Więźniowie sprzątają kirkut”. „Tikkun Naprawa” - pod taką tajemniczą nazwą została nawiązana współpraca między gminą żydowską w Krakowie a zakładem karnym w Nowym Sączu („Polska Gazeta Krakowska” Nowy Sącz, 10.10.2010).

12. Stawiszyn

„Ratują stary kirkut” - od dwudziestu lat Jan Widerski ze swoimi harcerzami dba o teren cmentarza dawnej gminy żydowskiej w Stawiszynie („Polska Głos Wielkopolski” Ziemia Kaliska, 15.10.2010).

13. Mysłowice

„Mogły będą u nas. Leśna nekropolia ofiar wojennych i niemieckich jeńców obozów pracy w Wesołej zostanie w Mysłowicach” - fundacja Pamięć odstąpiła od planów ekshumacji, gdyż mieszkańcy chcą w ten sposób przyciągnąć turystów („Polska Dziennik Zachodni” Mysłowice, 15.10.2010).

14. Rzym

„Włochy będą karać za negowanie Holokaustu?” - przewodniczący rzymskiej gminy żydowskiej Riccardo Pacifico zaapelował do parlamentu o ściganie przez prawo negowania Holokaustu we Włoszech („Rzeczpospolita”, 16.10.2010).

15. Zielona Góra

„Spotkałeś się z dyskryminacją z powodu swojej orientacji seksualnej? Zgłoś się do wojewódzkiego asystenta ds. przestępstw z nienawiści. Podpowie, jak walczyć

o swoje prawa” - wojewódzkim asystentem ds. przestępstw z nienawiści jest Łukasz Woźnicki (ZielonaGora, gazeta.pl, 18.10.2010).

16. Białystok

„Program na nietolerancję testowany u nas” - prototyp programu do przeszukiwania internetu pod kątem nienawiści wobec mniejszości etnicznych, seksualnych czy religijnych będzie testowany na podlaskich mediach, rozmowa Joanny Klimowicz (Białystok.gazeta.pl, 18.10.2010).

17. Radom

„Przypomnieć wielokulturowość” - Dni Kultury Żydowskiej w III LO już w czwartek. Karolina Stasiak III LO im. Czachowskiego już po raz trzeci zaprasza na Dni Kultury Żydowskiej. W tym roku program jest wyjątkowo bogaty. Będą: warsztaty tańca, wykład, wystawa i smakołyki kuchni żydowskiej (Radom.gazeta.pl, 2010-10-26, „Gazeta Wyborcza” Radom, 27.10.2010).

Listopad 2010

1. Warszawa

„Jak wygląda lekcja tolerancji w warszawskim ogólniaku” - „Temat: Tolerancja” - teksty Wojciecha Karpieszuka. „Otwarta Rzeczpospolita” prowadzi warsztaty w warszawskich szkołach. „W Polsce „Żyd” to nie jest za dobre określenie” - mówią uczniowie porządnego warszawskiego ogólniaka na warsztatach antydyskryminacyjnych. Burzliwa dyskusja wybucha przy temacie: homofobia (Warszawa.gazeta.pl, „Gazeta Stołeczna”, 02.11.2010).

2. Warszawa

„Instrukcja powrotu macewy” - artykuł Agnieszki Kowalskiej. „Od lat w całej Polsce lokalni aktywiści działają na rzecz przywracania pamięci o żydowskich sąsiadach. Patrzą w przyszłość. Uważamy, że trzeba wspierać takie działania - mówią animatorki, które prowadzą program edukacyjny towarzyszący wystawie „Macewy codziennego użytku”. Rozmowa z Dorotą Borodaj i Martą Białek, m.in. o wystawie Łukasza Baksika („Gazeta Stołeczna”, 02.11.2010)

3. Lublin

„Ośrodek dla uchodźców przy ul. Wrońskiej zostaje” - na razie do końca lutego. Taką decyzję podjął w środę Urząd ds. Cudzoziemców (Lublin.gazeta.pl, 03.11.2010).

4. Milowice (Śląsk)

„Jak ocalić zapomniany kirkut w Milowicach?” - dziś zostało już niewiele fragmen-

tów kilkunastu nagrobków. „W tej chwili mamy we własności lub zarządzie aż 40 cmentarzy - mówi Włodzimierz Kac, przewodniczący Gminy Żydowskiej w Katowicach. - Staramy się dbać o wszystkie, ale siłą rzeczy nie mamy na tyle pieniędzy” („Polska Dziennik Zachodni” Sosnowiec, 05.11.2010).

5. Drezno/Warszawa

„Drezno zablokowało marsz neofaszystów. A Warszawa?” - tekst Grzegorza Szymanika. „Marsz neofaszystów w Dreźnie to jeden z największych neofaszystowskich marszów w Europie. Rósł z roku na rok. Musieliśmy go w końcu zatrzymać” - mówi Raiko, jeden z uczestników tegorocznej masowej blokady antyfaszystowskiej w Dreźnie (Warszawa.gazeta.pl, 06.11.2010).

6. Kraj

„4 listopada: PKL tworzy w Krakowie rząd” - reprint wydania nadzwyczajnego „Super Expressu” z 11 XI 1918. „Polska Komisja Likwidacyjna tworzy tymczasowy rząd dzielnicowy w Krakowie. (...) PKL apeluje do ludności żydowskiej o wspólne budowanie niepodległej Polski w zamian za całkowite równouprawnienie” („Super Express”, 10.11.2010).

7. Warszawa

„Zapisz się na wykłady. Poznaj kulturę żydowską” - Fundacja Shalom (plac Grzybowski 12/16) zaprasza na wykłady Żydowskiego Uniwersytetu Otwartego. Zajęcia poprowadzi m.in. Szewach Weiss („Super Express”, 13.11.2010).

8. Police

„Tablica poświęcona pamięci pomordowanych Żydów” - tekst Sylwii Polachowskiej. „Zginęło tam prawie dwa tysiące osób pochodzenia żydowskiego. Ocalała zaledwie setka. W piątek, w miejscu dawnego obozu koncentracyjnego w Policach stanął obelisk upamiętniający pamięć zamordowanych tam Żydów” („Gazeta Wyborcza” Na Pomorzu, 13.11.2010).

9. Warszawa

„Kultura żydowska na wykładach” - chcesz dowiedzieć się więcej o teatrze, literaturze, muzyce i filmie Żydów? Zapisz się na wykłady Żydowskiego Uniwersytetu Otwartego Fundacji Shalom („Metro”, 15.11.2010).

10. Kraj

„Gdzie Hitler i Stalin zrobili swoje” - tekst Anne Appelbaum. Aż do niedawna na Zachodzie politycznie niepoprawne było twierdzenie, że pokonaliśmy jednego ludobójczego dyktatora z pomocą drugiego („Rzeczpospolita” Plus Minus, 25.11.2010)

11. Lublin

„W weekend nie siedz w domu” - zaproszenie do Domu Kultury „Skarpa” na pofestiwalowy przegląd filmów o tematyce żydowskiej „Żydowskie motywy” („Polska Kurier Lubelski”, 20.11.2010).

12. Białystok

„Dzieci Holocaustu, mniejszości, religia, wybór” - artykuł Moniki Żmijewskiej. Co robić, by większość rozumiała, że mniejszość jest bogactwem? Jaki stosunek do religii mają Dzieci Holocaustu? Co jednych cieszy, a innych martwi w kwestii kultury? („Gazeta Wyborcza” Białystok, 20.11.2010).

13. Katowice

„Macewy mogą być wszędzie” - artykuł Jacka Madeja. „Jeśli znalazłeś kamień z niezrozumiałymi znaczkami, może być on fragmentem żydowskiego nagrobka. Społecznicy z Wodzisławia Śląskiego rozpoczęli akcję «Instrukcja powrotu macewy»” („Gazeta Wyborcza” Katowice, 22.11.2010).

14. Lublin

„Szpital przy Kraśnickiej zbada Romów. Jako jedyny” - tekst Kingi Smoleń. Tylko jeden ośrodek zainteresowany był przebadaniem lubelskich Romów. „Białą Niedzielę” zorganizuje dla nich w weekend szpital przy al. Kraśnickiej (Lublin.gazeta.pl 27.11.2010).

15. Bielsk Podlaski

„Pamięci Żydów z Bielska” - tekst Moniki Kosz-Koszewskiej. W Bielsku Podlaskim odsłonięto wczoraj tablicę upamiętniającą społeczność żydowską. „Z potrzeby sumienia” - mówią inicjatorzy. Ktoś jednak sumienia nie miał i w przeddzień uroczystości zniszczył planszę („Gazeta Wyborcza” Białystok, 28.11.2010).

Grudzień 2010

1. Białystok

„Pięć dni z kulturą rumuńską” - warsztaty filmowe i językowe, przegląd współczesnego kina oraz koncert i przedstawienie. Wszystko pod wspólnym szyldem: prosto z Rumunii (Białystok.gazeta.pl, 08.12.2010).

2. Warszawa

„Muzeum Żydów na półmetku. Bryła budynku już gotowa” - tekst Tomasza Urzykowskiego. Żelbetowa bryła budynku jest gotowa. Teraz robotnicy kładą dach i natryskują beton na krzywoliniowe ściany. Choć do ukończenia prac zostało jeszcze

15 miesięcy, siedziba Muzeum Historii Żydów Polskich już wygląda imponująco („Gazeta Stołeczna”, 09.12.2010).

3. Wrocław

„Labirynt (łamanych każdego dnia) praw człowieka” - tekst Lucyny Róg. Amerykańskie mundury, więzienna cela i muzułmańskie czadory miały zmusić wrocławian, by zastanowili się nad łamaniem naszych praw. Kilkadziesiąt osób przeszło w piątek Labiryntem Praw Człowieka zorganizowanym w Browarze Mieszczańskim (Wroclaw.gazeta.pl, 10.12.2010).

4. Kraków

„Tramwaj tolerancji: peace, love and freedom!” - tekst Julity Kwaśniak. Nietolerancja najpotężniejszym narzędziem zbrodni wszechczasów! Nie dzielimy ludzi! Wszyscy jesteśmy tacy sami! - w piątek spod Poczty Głównej w ramach obchodów Światowego Dnia Praw Człowieka na krakowskie ulice wyjechał „tramwaj tolerancji” (Krakow.gazeta.pl, 10.12.2010).

5. Kielce

„Minister ratunkiem dla synagogi” - prezydent Kielc Wojciech Lubawski szuka pieniędzy, za które mógłby przebudować kielecką synagogę i zagospodarować teren wokół niej. Inwestycją próbuje zainteresować ministra kultury, oczekując od resortu finansowego i merytorycznego wsparcia (Kielce.gazeta.pl, 13.12.2010).

6. Łomża

„Otwarcie Łomży na Czechenów. Nowe rozdanie” - tekst Joanny Klimowicz. Z nowym prezydentem Łomży Mieczysławem Czerniawskim mieszkający tu cudzoziemcy wiążą wielkie nadzieje. A ten za pośrednictwem „Gazety” deklaruje, że zrobi wszystko, by pomóc uchodźcom, włączyć ich w życie miasta, nie skazywać na poniżenie (Bialystok.gazeta.pl, 14.12.2010).

7. Łódź

„Budują synagogę” - tekst Matyldy Witkowskiej. Pierwsza od czasów przedwojennych budowana od zera synagoga w Łodzi ma wkrótce stanąć przy ul. Pomorskiej 18. Prace mają się rozpocząć wiosną przyszłego roku („Polska Dziennik Łódzki”, 16.12.2010).

8. Sosnowiec

„Szukają macew, pamiętają o historii regionu” - tekst Magdaleny Nowackiej. Członkowie Fundacji Brama Cukermana, która zajmuje się m.in. ochroną i propagowaniem żydowskiej kultury, ruszyli z propagowaniem ochrony macew - wywiad z Jakubem

Lubomskim („Polska Dziennik Zachodni” Sosnowiec, 17.12.2010).

9. Białystok

„Śladami białostockich Żydów” - tekst Adriana Kuźmiuka. „Odrzuciliśmy uprzedzenia i stereotypy, aby poznać naród żydowski takim, jaki jest” - mówi Paulina Robot. Uczniowie VIII Liceum Ogólnokształcącego przez dwa tygodnie poznawali historię, kulturę i religię żydowską. To czwarta szkoła w Polsce, która wzięła udział w projekcie edukacyjnym („Kurier Poranny”, 21.12.2010).

10. Kolbuszowa

„Kolbuszowa. Można wspólnie uratować synagogę” - tekst Magdaleny Mach. Kolbuszowa będzie starać się o przejęcie niszczonej synagogi. Miasto planuje tam urządzić salę koncertową i muzeum. Fundacja Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego, właściciel obiektu, chce o tym rozmawiać (Rzeszow.gazeta.pl, 22. 12. 2010).

11. Rzeszów

„Mechel był niebieskookim blondynem” - „Blondynek z kręconymi loczkami i błękitnymi oczami - czy tak wyglądał Mechel Zweig, autor rysunków znalezionych w Pilźnie?”. Jego portret pamięciowy narysowała Beata Paciora, która publikuje w lokalnym czasopiśmie „Gozdawa” („Gazeta Wyborcza” Rzeszów, 24.12.2010).

12. Izrael

„Czy nadzieja, wiara i turyści już na stałe powrócą do Betlejem?” - tekst Michaela Binyona. Do miejsca narodzin Chrystusa znów tłumnie zjeżdżają turyści. Sprawili to spadek przemocy, która przetaczała się przez Zachodni Brzeg Jordanu („Polska The Times”, 24.12.2010).

13. Kraków

„Nie mam nic do choinki” - tekst Pawła Smoleńskiego. „Wy świętujecie od dwóch tysięcy lat, a my jeszcze czekamy” - mówi rabinka Tanja Segal („Gazeta Wyborcza”, 24.12.2010).

14. Kraj

„Moje miejsca” - artykuł Szewacha Weissa. Osobista i zawodowa mapa wspomnień izraelskiego polityka, byłego ambasadora w Warszawie i niezmiennego przyjaciela Polaków („Rzeczpospolita”, 24.12.2010).

15. Kraków

„Święte dni chasyda Jakuba” - artykuł Jerzego Widła. „Zawsze uważałem się za Polaka wyznania mojżeszowego i moje żydowskie święte dni traktowałem prawie

na równi z katolickimi świętami Bożego Narodzenia czy Wielkanocy” („Gazeta Krakowska Nowosądecka”, 24.12.2010).

16. Warszawa

„W Warszawie różnorodność górą!” - tekst Wojciecha Karpieszuka. W ratuszu powstaje antydyskryminacyjny program „Warszawa różnorodna”. Przy jednym stole siadają: urzędnicy, feministki, geje, Żydzi i katolicy z organizacji prorodzinnej. I rozmawiają („Gazeta Wyborcza” Warszawa, 24.12.2010).

17. Kraj

„Otwórzcie okna w kościele!” - wywiad Marka Zajaca z biskupem Tadeuszem Piernonkiem („Przekrój”, 28.12.2010).

18. Kraj

„Rozpacz Miłosza” - tekst Adama Michnika. „Czesław Miłosz, największy polski pisarz XX wieku, był poetą ocalenia. Ocalał polską duchowość przed zakłamaniem i zdradą, przed zaślepieniem umysłu i banalnością frazesu, przed fanatyzmem i cynizmem przed okrucieństwem i przed kapitulacją wobec okrucieństwa” („Gazeta Wyborcza”, 31.12.2010).

Styczeń 2011

1. Kraj

„Opowiadam o nowoczesności” - rozmowa Hanny Serkowskiej z Roberto Salvadorem, pisarzem „Faszyzm, komunizm, katolicyzm - trzy ideologie, trzy błędy? Triada ta często pojawia się w Pana książkach...” („Nowe Książki”, 01.01.2011).

2. Kraj

„Radziszewski i Bąkowski głoszą rekolekcje” - artykuł Anny Nawrot. Religia jest dla współczesnej sztuki wdzięcznym tematem. Wiara i praktyki religijne nie zawsze sprzeciwiają się rozumowi, ale nie mają racjonalnego charakteru. Doznanie duchowe, w szczególności mistyczne, cechuje utrata dystansu między podmiotem a światem lub absolutem („Arteon”, 01.01.2011).

3. Kraj

„Na obrzeżach zagłady” - tekst Michała Olszewskiego. Zaczęło się od fotografii, która ilustrowała zamieszczony trzy lata temu w „Gazecie Wyborczej” artykuł Piotra Głuchowskiego i Marcina Kowalskiego „Gorączka złota w Treblince” („Tygodnik Powszechny”, 02.01.2011).

4. Warszawa

„Dekada w kulturze” - artykuł Doroty Jareckiej. „Dla mnie dekada zaczęła się w Zachęcie w grudniu 2000 r., kiedy posłowie RP Witold Tomczak i Halina Nowina-Konopka postanowili wyzwolić Jana Pawła II od straszliwego jarzma, jakie narzucił mu Maurizio Cattellan, przygniatając go wielkim czarnym kamieniem” („Gazeta Wyborcza”, 03.01.2011).

5. Białystok

„Inny w przedszkolu. Uczyć tolerancji” - artykuł Joanny Klimowicz. Dzieci z siedmiu podlaskich przedszkoli i szkół tak polubiły lekcje o odmienności kulturowej, że nie mogły się doczekać kolejnych zajęć. A pilotażowe „Przygody Innego” właśnie dobiegają końca. Jest szansa, że zostaną wprowadzone we wszystkich placówkach (Białystok.gazeta.pl, 04.01.2011).

7. Kraków

„Chłopi szukali złota po Żydach” - z Samuelem i Adą Willenbergami rozmawia Wojciech Kamiński („Polska Gazeta Krakowska”, 11.01.2011).

8. Warszawa

„Jesziwa i centrum kultury dla dialogu” - studenci architektury z Politechniki Warszawskiej pod opieką Jakuba Waclawka, prezesa warszawskiego oddziału Stowarzyszenia Architektów Polskich, zaprojektowali kompleks czterech budynków, w których ma się znaleźć: hostel, dom kultury żydowskiej, jesziwa dla Chabad Lubawicz oraz punkt informacji. Chcą, by stanął między ul. Stawki a ul. Dubois, gdzie znajduje się tzw. Trakt Pamięci Walki i Męczeństwa Żydów 1940 - 1943 („Rzeczpospolita”, 11.01.2011).

9. Kraj

„Milczący udział w zagładzie” - artykuł Jacka Cieślaka. Spektakl o Janie Karskim znalazł się w programie Festiwalu Awiniońskiego (6 - 26 lipca 2011), („Rzeczpospolita”, 12.01.2011).

10. Kraj

„Chłopi mordowali Żydów z chciwości” - rozmowa z Aliną Skibińską, historykiem Centrum Badań nad Zagładą Żydów Instytutu Filozofii i Socjologii PAN („Rzeczpospolita”, 13.01.2011).

11. Katowice

„Rabin Biderman i lekcja tolerancji” - rozmowa Agaty Pustułki z Włodzimierzem Kacem, przewodniczącym Gminy Żydowskiej w Katowicach („Polska - Dziennik Zachodni”, 14.01.2011).

12. Kraj

„Komu nie leży łoża. Organizację B'nai B'rith otacza aura tajemniczości. Również w Polsce” - tekst Agnieszki Zagner. „Bardzo interesowała mnie organizacja zrzeszająca i jednocząca Żydów, którzy chcą zrobić coś dla świata, nie kręcą się wyłącznie wokół własnych spraw, chcą pokazać żydowską kulturę z innej strony” - mówi Malka Kafka z Warszawskiej Gminy Żydowskiej („Polityka”, 15.01.2011).

13. Kraj

„Sny o bezgrzesznej” - artykuł Michała Okońskiego. Czy w okresie okupacji na polskich wsiach trwały „polowania na Żydów”, a mordowanie stało się wśród chłopów „praktyką społeczną”? Jak oceniać pisarstwo Jana Tomasz Grossa? („Tygodnik Powszechny”, 16.01.2011).

14. Kraj

„Nie czytajcie Grossa, jeśli ...” - artykuł ks. Adama Bonieckiego. „Odczuwam zażenowanie, kiedy pełni samozadowolenia Polacy kreuja się na naród Stasiów Tarkowskich. Wiem przecież, że zbiorowym Stasiem Tarkowskim nie byli” („Tygodnik Powszechny”, 12.01.2011).

15. Kraj

„Sprzeciw-historia” - tekst Marcina Koscielniaka. „Utwór o Matce i Ojczyźnie” Bożeny Keff to ładunek wybuchowy podłożony pod fundamenty naszej narodowej tożsamości. Te fundamenty to: Bóg Ojciec i Matka Boska; to Matka Polka i ofiarna krew Ojca Polaka; to również Polak-Europejczyk, niedzielny serial i chrupki („Tygodnik Powszechny”, 12.01.2011).

16. Siedlce

„Złota rączka” - „Złotą Rączką” mieszkańcy Wólki Okrąglik nazwali jednego z sąsiadów, który co poszedł na obóz, zawsze coś przynosił: a to obrączkę, a to kolczyki, a to - bywało - diament, albo spory niczym śliwka szmaragd („Tygodnik Siedlecki”, 16.01.2011).

17. Wrocław

„Dzień judaizmu potrwa we Wrocławiu dwa dni” - w piątek i sobotę (21 i 22 stycznia). Wrocław po raz siódmy włączy się w obchody Ogólnopolskiego Dnia Judaizmu w Kościele katolickim (Wroclaw.gazeta.pl, 16.01.2011).

18. Wrocław

„Apel: skasować uzasadnienie dla hasła o białej Polsce tylko dla Polaków” - tekst Wojciecha Szymańskiego i Jacka Harłukowicza. Instytut Tolerancji z Łodzi apeluje do ministra sprawiedliwości o złożenie wniosku o kasację wyroku wrocławskiego sądu, który uniewinnił działaczy Narodowego Odrodzenia Polski od zarzutu nawoływania do nienawiści rasowej (gazeta.pl, 17.01.2011).

19. Radoszyce

„Shalom Radoszyce” - tekst Anny Kobierskiej. Radoszyckie gimnazjum zajęło pierwsze miejsce w ogólnopolskim programie edukacyjnym „Szkoła Dialogu” realizowanym przez Forum Dialogu Między Narodami („Tygodnik Konecki”, 17.01.2011).

20. Elbląg

„Mein Kampf - mieszanka komizmu i tragizmu” - artykuł Jarosława Grabarczyka. Przez ostatnie miesiące spektakl „Mein Kampf” George’a Taboriego w reżyserii Artura Hofmana prezentowany był w ramach Projektu „Teatr Polska 2010” głównie poza siedzibą Teatru im. Aleksandra Sewruka w Elblągu („Dziennik Elbląski”, 18.01.2011).

21. Wenecja

„Co ja tutaj robię?” - artykuł Jacka Tomczuka. Yael Bartana swoje filmy nazywa halucynacjami politycznymi. Jako reprezentantka Polski na biennale w Wenecji chce je przekuć w jak najbardziej realny Ruch Odrodzenia Żydowskiego w Polsce („Przekrój”, 18.01.2011)

22. Kraj

„Żyd w sieni” - artykuł Katarzyny Janowskiej. Dyskusja o książce Jana Tomasz Grossa rozkręca się na całego. Ale czy jest o czym dyskutować? Czy o tym wszystkim nie wiemy już od dawna? Wiemy. Pytanie brzmi, czy coś z tą wiedzą umiemy i chcemy zrobić („Przekrój”, 18.01.2011)

23. Płock

„Duchowni katoliccy modlą się za zmarłych Żydów” - artykuł Rafała Kowalskiego. W rzymskokatolickim seminarium niemiecki ksiądz Manfred Deselaers zapalił znicz przy rozbitych macewach z grobów płockich Żydów. A specjalną modlitwę za nich ułożył wykładowca, ks. prof. Henryk Seweryniak (Płock.gazeta.pl, 18.01.2011).

24. Zielona Góra

„Tablica na zielonogórskim kirkucie. Cud?” - tekst Pauliny Nodzyńskiej. Na niszczącym cmentarzu żydowskim przy ul. Chmielnej pojawiła się spora tablica pamiątkowa. Jej fundator chce pozostać anonimowy. Na odwrocie płyty już pojawiły się czerwone bohomyzy (ZielonaGora.gazeta.pl, 19.01.2011).

25. Wrocław

„Również artyści za kasacją uniewinnienia NOP-owców” - Wojciech Szymański, Jacek Harłukowicz, Krystyna Zachwatowicz i Andrzej Wajda oraz raper donGuraLesko poparli apel do ministra sprawiedliwości, by ten złożył wniosek o kasację sądowego wyroku uniewinniającego działaczy NOP od zarzutu nawoływania do nienawiści rasowej (Wroclaw.gazeta.pl, 21.01.2011).

27. Płock

„Płocki szlak żydowski na GPS?” To możliwe - tekst Rafała Kowalskiego. Płocka Lokalna Organizacja Turystyczna zapowiada: „Chcemy promować miasto przez nowatorskie inicjatywy. Chcemy wytyczyć szlak żydowski w Płocku. Żeby ta kultura pozostała w naszej pamięci” (Plock.gazeta.pl, 25.01.2011).

28. Kraj

„Pozwólmy zrozumieć” - wywiad Iwony Dojki z dr Jerzym Mazurem, judaistą, badaczem i wykładowcą na uniwersytetach w USA. Rozmowa o potrzebie wiedzy, zrozumienia odmiennych kultur i łamaniu stereotypów. W toku publicznych dyskusji o postawach Polaków wobec Żydów giną historie lokalne. Jak patrzeć na dzieje społeczności żydowskiej w Brzesku? Jak o nich mówić? Jak poradzić sobie z kontrowersyjną przeszłością mieszkańców? („Temi”, 26.01. 2011).

29. Słupsk

„Pamięcią w ścianę” - artykuł Grzegorza Bryszewskiego. Płyty nagrobne z cmentarza żydowskiego wmurowano 60 lat temu w ściany szkoły przy Alei Wolności. Odkryli to robotnicy remontujący budynek. Dowie się o tym Gmina Żydowska („Głos Pomorza Słupsk”, 26.01.2011).

30. Kraj

„Pokusa zbiorowego urojenia” - rozmowa Joanny Cieśli z psychologiem, prof. Mirosławem Koftą o naturze i sile teorii spiskowych („Polityka”, 29.01.2011).

31. Kraj

„Ludzie do przeczytania” - tekst Andrzeja Ficowskiego. „Wypożyczyć można na przykład Homoseksualistę, Mordercę, Żyda, Muzułmanina, Bezdomnego i Anarchistę. Do Żywej Biblioteki może przyjść każdy, a egzemplarz wypożyczyć bezpłatnie. W tej bibliotece ludzie występują w roli książek” („Polityka”, 29.01.2011).

32. Rzeszów

„Stadionowy antysemityzm jednak do zbadania” - tekst Marcina Kobiałki. Śledztwo w sprawie antysemickich transparentów na piłkarskich derbach Rzeszowa będzie wznowione („Gazeta Wyborcza”, 31.01.2011).

Luty 2011

1. Białystok

„Kirkut w Tykocinie potrzebuje porozumienia” - artykuł Joanny Klimowicz. Odnalazł się Andrzej Omasta, odpowiedzialny za projekt odnowy ogrodzenia kirkutu w Tykocinie i obiecał pełną mobilizację w zbieraniu funduszy na odbudowę. Teraz potrzebne jest porozumienie pomiędzy nim a Fundacją Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego, która jest właścicielem cmentarza (gazeta.pl, 03.02.2011).

2. Kraj

„Sondaż: Nie boję się ciebie, Żydzie” - artykuł Wojciecha Szackiego. W porównaniu z 2002 r. zasięg antysemityzmu wyraźnie się skurczył, i to we wszystkich grupach wiekowych. Po ośmiu latach TNS OBOP powtórzył sondaż wymyślony przez socjologa prof. Antoniego Sułka z Uniwersytetu Warszawskiego („Gazeta Wyborcza”, 07.02.2011)

3. Płock

„Płoccy Żydzi: badania w Płocku i Waszyngtonie” - tekst Rafała Kowalskiego. Archiwum Państwowe w Płocku rozpoczęło współpracę z Muzeum Holocaustu w Waszyngtonie. Obie instytucje mają wymieniać się informacjami dotyczącymi płockich Żydów, nie tylko z lat 1939-1945 (gazeta.pl, 06.02.2011).

4. Kraj

„Słabnąca władza Żydów” - artykuł Antoniego Sułka. W ostatnich latach w Polsce powoli ubywa zwolenników, a wyraźnie przybywa przeciwników tezy o „wpływie Żydów”. Siłę schematu antysemickiego mierzymy łatwością, z jaką można go uruchomić w umysłach ludzi („Gazeta Wyborcza”, 07.02.2011).

5. Opole

„Licealiści chcą upamiętnić kędzierzyńsko-kozielskich Żydów” - młodzi ludzie ze szkolnego koła Amnesty International działającego w I LO w Kędzierzynie-Koźlu chcą upamiętnić spalenie tamtejszej synagogi podczas nocy kryształowej. Przygotowali projekt pomnika, teraz zbierają podpisy poparcia pod tą inicjatywą (gazeta.pl, 07.02.2011).

6. Warszawa

„Warszawiacy jadą do Niemiec zatrzymać neofaszystów” - rozmowa Grzegorza Szymanika. Warszawiacy jadą do Niemiec wspomóc antyfaszystów. 13 i 14 lutego 1945 r. bombardowania aliantów doszczętnie zrujnowały Drezno. Od lat w rocznicę tych wydarzeń przez miasto ciągną pochody neofaszystów i skrajnych nacjonalistów. Rok temu zagroziło im drogę ponad 10 tys. antyfaszystów, popierających ich organizacji i mieszkańców miasta. Blokady uniemożliwiły przemarsz. To do tego wydarzenia odwoływali się organizatorzy protestów przeciw marszowi ONR i Wszechpolaków 11 listopada w Warszawie. Teraz nasi antyfaszyści wybierają się do Drezna (gazeta.pl, 14.02.2011).

7. Lublin

„Debata „Przekraczać mury”. O Życińskim i antysemityzmie” - tekst Grzegorza Józefczuka. Przełamywanie antysemityzmu to dziedzictwo abp. Józefa Życińskiego. Antysemityzm to problem relacji polsko-polskich - mówiono na debacie poświęconej antologii „Przeciw antysemityzmowi 1936-2009” przygotowanej przez Adama Michnika, podczas której wspomniano działalność zmarłego metropolity lubelskiego (gazeta.pl, 17.02.2011).

8. Kraj

„Ścigajcie rasistów” - tekst Ewy Siedleckiej. Prokurator Generalny napomina prokuratorów, by poważniej zajęli się ksenofobicznymi przestępstwami. Blisko 80 procent zgłoszonych spraw prokuratury umarzają lub odmawiają wszczęcia postępowania („Gazeta Wyborcza”, 19.02.2011).

9. Łódź

„Fair play dla piłkarskich nastolatków” - już 21 marca 800 gimnazjalistów spotka się z piłkarzami ŁKS-u i Widzewa oraz olimpijczykami. Kolejna odsłona projektu w czerwcu („Gazeta Wyborcza”, 26.02.2011).

10. Łódź

„Adam Michnik w Teatrze Nowym przeciw antysemityzmowi” - tekst Igora Rakowskiego-Kłosa. Wczoraj w Teatrze Nowym gościem „Małej Literackiej” był Adam

Michnik. Pretekstem była zredagowana przez redaktora naczelnego „Gazety Wyborczej” antologia „Przeciw antysemityzmowi 1936-2009” (gazeta.pl, 27.02.2011).

11. Poznań

„Będzie proces za dyskryminację Romów” - Rom, którego wyproszono z klubu Cuba Libre tylko dlatego, że jest Romem, złoży we wtorek pozew w sądzie. Żąda przeprosin od właścicieli klubu na ich stronie internetowej, w „Gazecie Wyborczej” i „Głosie Wielkopolskim”, a także 10 tys. zł zadośćuczynienia na rzecz Stowarzyszenia Polska Roma (gazeta.pl, 28.02.2011).